

Socialdepartementet

Yttrande över betänkandet Vägen till tillgänglighet - långsiktigt, strategiskt och i samverkan (SOU 2021:59)

Jönköpings kommun har beretts tillfälle att lämna synpunkter på delbetänkandet ”Vägen till tillgänglighet - långsiktigt, strategiskt och i samverkan (SOU 2021:59)” av Delegationen för ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården. Delegationens uppgift är att verka för ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården, med fokus på kortare väntetider. Det innebär att stödja regionernas arbete med regionala handlingsplaner och effektivt resursutnyttjande i syfte att korta väntetiderna.

Det av delegationens arbete som har anknytning till kommunen är framför allt uppdraget att stödja regionernas och kommunernas arbete med utvecklingen av en nära och tillgänglig vård. I detta avseende finns förutom samverkan mellan regional- och kommunal hälso- och sjukvård även anledning att nämna beröringspunkterna mellan barn och ungdomspsykiatri (BUP) och kommunens elevhälsa i arbetet mot psykisk ohälsa.

Utredningen beskriver vikten av att arbeta med hela vårdkedjan så att vården blir sömlös för barn och unga, från primärvårdens första linjevård för förebyggande av psykisk ohälsa och vård av lätta symtom, till den specialiserade vården inom BUP för svårare symtom. Jönköpings kommun instämmer i delegationens bedömning av betydelsen att den specialiserade vårdens kompetenser stödjer primärvården och elevhälsan så att primärvårdens och elevhälsans kunskap om psykisk ohälsa ökar. Därmed stärks förutsättningarna för ett gott omhändertagande av barn och unga med lätt psykisk ohälsa.

Avgörande för en väl fungerande samverkan mellan kommun och region och dess olika verksamheter är och har så varit över tid, tydlighet avseende roller och ansvar. Här kan som exempel nämnas primärvårdens roll i förhållande till Elevhälsan, Barn- och ungdomshälsan (Jönköpingsregionen) samt Barn- och ungdomspsykiatri.

I avsnitt 9.8.4 lämnar utredningen bedömningar och förslag rörande barn- och ungdomspsykiatri gällande prestationskrav och uppföljningsmått i syfte att främja tillgänglighet och korta väntetider. Som skäl för förslagen anges bland annat att kraven efterliknar de krav som ställs i den övriga specialiserade vården. I detta ingår att inkludera arbetet med uppdaterade och aktuella väntelistor som ett grundläggande krav i ersättningsmodellen samt prestationskrav som fokuserar på genomförda insatser. Jönköpings kommun delar utredningens bedömning i dessa avseenden.

När det gäller uppdraget att stödja regionernas och kommunernas arbete med en nära och tillgänglig vård, innehåller delbetänkandet i flera avseenden en genomgång av tidigare utredningar och initiativ. Utredningen kommer att fortsätta följa omställningen till en nära vård och sprida goda exempel på insatser för tillgänglighet, kontinuitet och delaktighet som stödjer omställningen. I slutbetänkandet kommer utredningen föreslå ändamålsenliga och kostnadseffektiva insatser för hur regeringen och statliga myndigheter kan fortsätta stödja utvecklingen av den nära vården, med fokus på primärvården.

I sammanhanget kan konstateras att staten hanterat tillgänglighet till hälso- och sjukvård och tillgänglighet till socialtjänst/hemsjukvård på olika sätt. Medan tillgänglighet till hälso- och sjukvård i huvudsak ska ”uppmuntras fram” genom dialog, kömiljard, prestationsersättningar med mera, så är det en annan ordning när det gäller tillgänglighet till socialtjänst. Om socialtjänsten inte möter upp genom att erbjuda insatser till utskrivningsklara patienter, så får kommunen betala höga kostnader för de patienter som ändå får ligga kvar för länge på sjukhus. Om socialtjänsten inte möter upp med att tillräckligt snabbt verkställa beslut om allt från gruppboende till kontaktperson, så kan även detta medföra höga kostnader genom beslut från inspektionen för vård och omsorg. Det faktum att lagstiftaren har så olika strategi gällande tillgänglighet när det gäller hälso- och sjukvård respektive socialtjänst skulle vara värd en djupare analys av delegationen för tillgänglighet.

Arbetet med omställningen till nära vård initierades bland annat utifrån den demografiska utveckling som väntas vården och omsorgen i Sverige. På kort tid kommer antalet äldre i befolkningen att öka stort. De senaste åren har mycket fokus lagts vid olika typer av utredningsarbete med ”nära vård” som rubrik. Jönköpings kommun vill uppmärksamma att ”nära vård” håller på att bli ett begrepp som leder till mer av planer och strategier som inte alltid bidrar till vård- och omsorgsverkligheten. Det är därför viktigt att staten stödjer utvecklingen på ett samlat och strategiskt sätt samt värdefullt om delegationen för tillgänglighet föreslår ändamålsenliga och kostnadseffektiva insatser när det gäller regeringens och statliga myndigheters stöd. Jönköpings kommun vill också understryka att den demografiska utvecklingen inte bara kan mötas med ”nära vård”-omvandling. Det kommer att krävas stora ekonomiska tillskott och stora insatser för att klara kompetensförsörjningen framåt. Det faktum att ”nära vård”-omställningen förutsätter nära samverkan och insatser från såväl regioner som kommuner, innebär även att resurser behöver riktas och fördelas mellan regioner och kommuner.

JÖNKÖPINGS KOMMUN

Ann-Marie Nilsson
Kommunstyrelsens ordförande

Johan Fritz
Stadsdirektör